



# Kültür ve Miras (Ünite Özeti)

**Ders:** Sosyal Bilgiler

**Konu Kategorisi:** Sosyal Bilgiler 6. Sınıf

**Yazar:** servetanlayan

**Tarih:** 19.05.2025 01:08

## Konu İçeriği

### ORTA ASYA'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİ

#### 1. Türklerin Ana Yurdu:

- **Coğrafi Sınırlar:** Kingan Dağları (doğu), Hazar Denizi (batı), Sibiryaya (kuzey), Hindikuş Dağları (güney).
- **Özellikler:** Karasal iklim, göçebe yaşam ve hayvancılık.

#### 2. Asya Hun Devleti (MÖ 220 - MS 216):

- **Kurucu:** Teoman (Bilinen ilk hükümdar).
- **Mete Han Dönemi:**
  - **Askeri Sistem:** Onluk sistemin kuruluşu.
  - **Sınırlar:** Çin Seddi'ne kadar genişleme.
- **Bölünme:** Doğu-Batı Hunları olarak ikiye ayrıldı.

#### 3. Göktürk Devletleri:

- **I. Göktürk Devleti (552-630):**
  - **Kurucu:** Bumin Kağan.
  - **Önemli Olay:** Türk adını kullanan ilk devlet.
- **II. Göktürk (Kutluk) Devleti (682-742):**
  - **Kurucu:** Kutluk Kağan.
  - **Kültürel Miras:** Orhun Yazıtları (Bilge Kağan, Kül Tigin).

#### 4. Uygur Devleti (744-840):

- **Özellikler:**
  - Yerleşik hayata geçen ilk Türk devleti.
  - Maniheizm dinini benimsemeleri.
  - Matbaa ve kâğıt kullanımı.

---

## İSLAMİYET'İN DOĞUŞU VE YAYILIŞI

### 1. Cahiliye Dönemi Arabistan'ı:

- **Sosyal Yapı:** Bedevi (göçebe) ve Hadari (yerleşik) topluluklar.
- **Dini Yapı:** Putperestlik, Hristiyanlık, Musevilik.

### 2. Hz. Muhammed Dönemi:

- **Hicret (622):** Medine'ye göç ve İslam devletinin kuruluşu.
- **Savaşlar:**
  - **Bedir (624):** Müslümanların ilk zaferi.
  - **Uhud (625):** Stratejik hata nedeniyle yenilgi.
  - **Hendek (627):** Medine'nin savunulması.

### 3. Dört Halife Dönemi (632-661):

- **Hz. Ebubekir:** Kur'an'ın kitap haline getirilmesi.
- **Hz. Ömer:** Fetihlerle İslam devletinin genişlemesi.
- **Hz. Osman:** Kur'an'ın çoğaltılması.
- **Hz. Ali:** İç karışıklıklar (Cemel ve Siffin Savaşları).

### 4. Emeviler (661-750) ve Abbasiler (750-1258):

- **Emeviler:** Arap milliyetçiliği, Endülüs'ün fethi.
- **Abbasiler:** Bilim ve kültürde altın çağ (Beyt'ül Hikme).

---

## TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABULÜ

### 1. Nedenler:

- Gök Tanrı inancı ile İslamiyet arasındaki benzerlikler.
- Cihat anlayışının Türk savaş kültürüne uygunluğu.

### 2. İlk Müslüman Türk Devletleri:

- **Karahanlılar (840-1212):**
  - **Kültürel Eserler:** Kutadgu Bilig (Yusuf Has Hacib), Divan-ı Lügati't Türk (Kaşgarlı Mahmut).
- **Gazneliler (963-1187):**
  - **Sultan Mahmut:** Hindistan seferleri ve Biluni'nin himayesi.

### 3. Büyük Selçuklu Devleti (1040-1157):

- **Malazgirt Savaşı (1071):** Alparslan'ın Bizans'ı yenmesiyle Anadolu'nun kapıları açıldı.

- **Anadolu'da Kurulan İlk Beylikler:** Saltuklular, Artuklular, Danişmendliler.

## ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ VE KÜLTÜR

### 1. Siyasi Tarih:

- **Kuruluş:** Süleyman Şah (1077), başkent İznik.
- **Miryokefalon Savaşı (1176):** Anadolu'nun Türk yurdu olduğunun kesinleşmesi.
- **Moğol İstilas:** Köseadağ Savaşı (1243) ile yıkılma süreci.

### 2. Kültür ve Medeniyet:

- **Mimari:** Divriği Ulu Camii (UNESCO Dünya Mirası).
- **Düşünce:** Mevlana, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre.
- **Eğitim:** Medreseler (Nizamiye Medreseleri).

## TİCARET YOLLARI

### 1. İpek Yolu:

- **Güzergâh:** Çin → Orta Asya → Anadolu → Avrupa.
- **Önemi:** Kültürlerarası etkileşim ve ekonomik zenginlik.

### 2. Baharat Yolu:

- **Güzergâh:** Hindistan → Basra Körfezi → Mısır → Avrupa.
- **Lidyalılar:** Kral Yolu (Efes-Persepolis) ile ticaret.

## KRONOLOJİK TABLO

Dönem	Önemli Olay	Sonuç
MÖ 220	Asya Hun Devleti kuruldu.	İlk teşkilatlı Türk devleti.
622	Hicret	İslam devletinin temeli atıldı.
1071	Malazgirt Savaşı	Anadolu'nun Türkleşmesi başladı.
1243	Köseadağ Savaşı	Moğol hakimiyeti başladı.

## SONUÇ VE MİRAS

- **Türk-İslam Sentezi:** Türkler, İslamiyet'i kabul ederek hem kültürlerini korumuş hem de İslam medeniyetine askeri ve idari katkılar sağlamıştır.
- **Anadolu'nun Kimliği:** Selçuklu mirası, Osmanlı İmparatorluğu'nun temelini oluşturmuştur.
- **Evrensel Değerler:** Hoşgörü (Mevlana), bilim (Beyt'ül Hikme), adalet (Kutadgu Bilig) gibi kavramlar günümüze ışık tutar.

**Not:** Bu ünite, Türk tarihinin şekillenmesinde Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan süreçteki kritik dönüm noktalarını kapsar. Öğrencilerin milli kimlik ve kültürel köklerini anlaması için temel bilgiler sunar.

Henüz yorum yapılmamış.

---